

PÕHJAVEEKOMISJONI ISTUNGI PROTOKOLL

Tallinn 19. juuni 2019, nr 171

Algus kell 13.00, lõpp kell 15.30

Juhatas: Kersti Türk

Protokollis: Andres Marandi

Võtsid osa PVK liikmed: Kersti Türk, Andres Marandi, Siim Väikmann, Madis Metsur ja Ingrid Vinn.

Puudusid: Marge Uppin, Argo Jõelet.

Kutsutud: Maile Polikarpus (Eesti Geoloogiaateenistus), Toomas Nestor (EE), Kalmer Sokman (EE), Sergei Kulikov (AS Silpower), Karina Laasik (Keskkonnaamet), Martin Miller (Alutaguse Vallavalitsus), Oleg Kuznetsov (Alutaguse Vallavalitsus), Eve East (Toila Vallavalitsus), Margit Juuse (Toila Vallavalitsus), Julia Nestor (OÜ Järve Biopuhastus), Ljudmilla Bogdanova (Keskkonnaamet), Aimeli Laasik (AS Sillamäe-Veevärk), Anastasia Petrova (Jõhvi Vallavalitsus), Svetlana Jürgens (Jõhvi Vallavalitsus).

Päevakord:

1. Ida-Virumaa sügavate põhjaveekihtide põhjaveevarude ümberhindamise korraldamine

Ida-Virumaa omavalitsuste piirkonnas lõppevad kehtivad mitmete põhjaveemaardlate (Sillamäe, Narva-Jõesuu, Kiviõli, Narva jt) põhjaveevarud O-Cm, V₂vr ja V₂gd põhjaveekihtides 2020. aasta 31. detsembril. Eelmine piirkonna tarbevarude uuring tehti Eesti Geoloogikeskuse poolt 1999 a „Ida-Virumaa Kambriumi-Vendi veekompleksi põhjavee tarbevaru hinnang“. Põhjaveevaru hinnang tehti hüdrogeoloogilisel mudelil koos hinnanguga merevee võimalikule intrusioonile mereäärsete veehaarete suunas. Põhjavee tarbevaru hindamisel võeti aluseks selline veetarbimine, mis merevee intrusiooni välistaks. Mudel arvestas ka lääne pool asuvat Lääne-Virumaad ja ida pool asuvaid Venemaa linnade veehaardeid. Hinnatud põhjaveevaru tarbevaru jagati maakonnas konkreetsete veehaarete, linnade ja valdade vahel. Veevõtu vajaduse hindamisel võeti aluseks perspektiivsed veevõtu prognoosid.

Alustuseks andis Kersti Türk ülevaate Eesti ja Ida-Virumaa põhjavee kinnitatud tarbevarudest ning tegelikest veevõtu kogustest. Lisaks selgitas ta põhjaveevarude hindamise ja ümberhindamise protseduuri ning seda reguleerivaid seadusakte.

Ida-Virumaal on hetkel kinnitatud põhjaveevaru kogus ligikaudu 62 000 m³/d, millest tegelikult kasutatakse vaid ligikaudu veerandit - 15 000 m³/d.

Sarnane olukord, kus ühe piirkonna põhjaveevarude hindamisel on vaja kaasata erinevaid osapooli, oli ka Harjumaa veevarude ümberhindamisel 2015 a ning Tartu linna ja lähiümbruse veevarude ümberhindamisel 2017 a. Mõlemal juhul leidis üks aktiivne osapool kohaliku omavalitsusüksuse või vee-ettevõtte näol, kes võttis projekti juhtimise (põhjaveevarude uuringu tellimise ja ühishanke läbiviimise) enda peale. Harjumaal oli selleks Harku Vallavalitsus ning Tatus AS Tartu Veevärk. Harjumaal jagati veevarude hindamise kulud proportsionaalselt soovitud (kinnitatud) põhjaveevarude koguse ja veeproovide arvule.

Arutelu

Eve East: Olles ka Ida-Virumaa Omavalitsuste Liidus, võin öelda, et kohalikud omavalitsused ei ole seda protsessi hetkel võimelised läbi viima, neil ei ole kompetentsi ning nad on liiga ülekoormatud. Omavalitsused võiks selle protsessi proportsionaalselt kinni maksta, kuid tuleb leida keegi, kes selle läbi viib. Seda võiks koordineerida Keskkonnaministeerium või põhjaveekomisjon.

Kersti Türk: Märgekiri sai välja saadetud juba 2019. aasta märtsis ning siis oleks juba pidanud ettevalmistusi tegema hakkama.

Aimeli Laasik: Iga piirkond peaks ise vastutama. Meil ei ole kedagi võtta, kes hakkaks koordineerima.

Madis Metsur: Ida-Virumaa on üks piirkondadest Eestis, kus sügavate põhjaveekihtide veevarusid ei saa hakata üksikult arvutama, kuna kõigi veekasutus mõjutab üksteise põhjaveevõtu mõjusid.

Kersti Türk: Uue veeseaduse (jõustub 1. oktoobril 2019) kohaselt võib põhjaveevarude arvutamist nõuda ka alla 500 m³/d tarbimise korral juhul, kui põhjaveehaardest veevõtt võib põhjustada põhjaveekihi vee liigvähendamist.

Madis Metsuri ja Kalmer Sokmani arvates peaks Eesti Geoloogiaateenistus tegema selle töö, kuna neil on ainukesena piisavalt spetsialiste Eestis.

Andres Marandi: Eesti Geoloogiateenistusel ei ole ka hetkel niipalju vaba inimressurssi, et kogu see arvutus läbi viia nõutud aja jooksul. Meil hakkab just suur projekt Eesti põhjaveekogumite hindamiseks, mis kestab terve aasta, lisaks on meil väga mahukas Life projekt Keskkonnaministeeriumile.

Oleg Kuznetsov: Kui Alutaguse vald võtab alla 500 m³/d, kas siis üldse peame arvutama?

Madis Metsur: Põhjaveekomisjon ei saa hakata täna siin ja koha peal otsustama, kes peab ka kes ei pea arvutama. Selleks on vaja andmed kokku koguda ning keegi peab neid koos vaatama ning siis hindama.

Kalmer Sokman: Soovitavad veehulgad ning veetarbimise võib saata Keskkonnaministeeriumile, kes siis hindab, kes ja kus peab arvutama.

Kersti Türk: Selleks on vaja varude hindamist soovijatel täita see oktoobris 2018 a Keskkonnaameti poolt koostatud tabel, mis sai saadetud kõigile varude hindamisest huvitatud isikutele. Tabelisse on vaja lisada soovitatav perspektiivne veevõtt ehk tarbevaru suurkaevude kaupa.

Ingrid Vinn: Kui kõik vee erikasutajad, kes seal tabelis on, saavad info mulle, siis olen nõus need koondama ja siis saab need üle vaadata.

Madis Metsur: Vaadates reaalsust, et põhjaveevarude ümberhindamise uuringut ei jõua teha enne 31. detsembrist 2020, siis selle kogutava info põhjal on ehk võimalik teha pikendus olemasolevate veehulkade ulatuses näiteks viieks aastaks, mille jooksul Eesti Geoloogiateenistus siis saab selle uuringu ära teha.

Eve East: Kuidas peaks siis toimima? Mis saab edasi? Kes teeb vastava pöördumise, et lükata edasi.

Aimeli Laasik: Keskkonnaamet koondab andmed kokku ning siis on näha ja selle alusel saab Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit teha vastava kirja.

Peale arutelu lõppu arutas põhjaveekomisjon teemat veel ilma lisaosalejateta. Peamiseks teemaks oli põhjaveevarude hindamise uuringutööde maht ja potentsiaalne tegija. Põhjaveevarusid hinnatakse Eestis väga harva (25 a järel) ja seetõttu erasektor ei saa hoida hea kvalifikatsiooniga spetsialiste palgal ainult nende tööde jaoks. Hetkel on pädevad töötajad ja võimekus olemas Eesti Geoloogiateenistusel. Kuid kui soovida, et Eesti Geoloogiateenistus teeb selliseid ressursimahukaid ja perioodilisi uuringuid, siis tuleb neid ka riiklikult ette planeerida ja mitte projektipõhiselt lahendada. Hetkel suudaks Eesti Geoloogiateenistus teha vajalikud veevarude arvutuse hüdrogeoloogilise modelleerimise meetodil, kuid põhjaveevarude ümberhindamisega seotud inventariseerimistöödeks ja veeproovide võtmiseks ei ole hetkel ressurssi. Võib olla peaks regionaalselt tähtsates kohtades, kus veevarude hindamisel on palju erinevaid veekasutajaid ja varude arvutused nõuavad mahukaid ning keerulisi hüdrogeoloogilisi regionaalseid mudeleid, tegema riik kui põhjaveevarude haldaja, ise põhjaveevarude hindamise uuringuid.

Otsus:

Keskkonnaamet saadab uue kirjaga põhjavee erikasutajatele eelpoolnimetatud andmete tabeli, kuhu kõik vee erikasutajad peavad täitma soovitatavad perspektiivsed veekogused suurkaevude kaupa ning saatma selle tabeli tagasi 1. juuliks. Peale seda saab põhjaveekomisjon vaadata põhjaveemaardlate kaupa, kes peab veevarusid ümber hindama ja kes mitte.

/allkirjastatud digitaalselt/

/allkirjastatud digitaalselt/

Kersti Türk
Juhataja

Andres Marandi
Sekretär ja protokollija